

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Sotsiaalsete investeeringute mõju tööhõivele ja riigi eelarvele” (omaalgatuslik arvamus)

(2014/C 226/04)

Raportöör: **Wolfgang Greif**

19. septembril 2013 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt oma kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse teemal:

„Sotsiaalsete investeeringute mõju tööhõivele ja riigi eelarvele”

(omaalgatuslik arvamus).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 12. märtsil 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 497. istungjärgul 25.–26. märtsil 2014. aastal (26. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 205, vastu hääletas 6, erapooletuks jäi 3.

1. Kokkuvõte

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab Euroopa Komisjoni sotsiaalsete investeeringute paketti ja eelkõige kavandatavat paradigma muutust, mille kohaselt ei nähta sotsiaalseid investeeringuid ühekiilgselt kulutegurina, vaid investeeringuna tulevikku.

1.2 Selle põhjal näeb komitee sotsiaalsete investeeringute mitmekordset positiivset mõju eriti tööturule ja riigi eelarvele järgmistes valdkondades:

- sotsiaal- ja lastehoiuteenused;
- haridus ja noorte töötuse vastu võitlemine;
- tööhõive edendamine;
- tervishoiu edendamine ja aktiivsena vananemine;
- sotsiaalelamumajandus ja tõketeta ühiskond;
- sotsiaalne ettevõtlus.

1.3 Seejuures esitatakse positiivsed mõjuahelad ning näidatakse, et

- sotsiaalteenuste laienemisel on suur mõju kogu Euroopa tööhõivele;
- põhjalikult kavandatud, mõjusad ja tõhusad sotsiaalsed investeeringud vähendavad püsivalt riigi eelarvekoormust ega konkureeri seega eelarve konsolideerimisega;
- ka tegevusetusel sotsiaalvaldkonnas on oma hind ning investeeringute tegematajätmise kulud võivad tagantjärele olla sageli mitu korda suuremad;
- heaoluühiskonna nimel tehtavate investeeringute tulemus ei ole mitte üksnes sotsiaalne areng, vaid need investeeringud tasuvad end ära ka majanduslikust ja eelarvelisest aspektist.

1.4 Sotsiaalne, majanduslik, eelarveline ja ühiskondlik kasu, st sotsiaalsetest investeeringutest saadav mitmekordne tulu on seda suurem, mida paremini on nende puhul arvesse võetud usaldusväärset makromajanduslikku ja institutsioonilist konteksti.

1.5 Komitee leiab, et laiapõhjalise sotsiaalsete investeeringute paketi järjekindla ja eduka rakendamiseks on seotud järgmised põhinõudmised:

- veenvaks kursimuutuseks (ennetatavate) sotsiaalsete investeeringute suunas on vaja loobuda ühekiilgselt rangest kokkuhoiupoliitikast. Komitee rõhutab nõuet täita Euroopa majanduse elavdamise ja investeerimiskava 2 % ulatuses SKPst;
- ilma rahalise tagatise ja sobivate raamtingimusteta ei saa sotsiaalsete investeeringute sotsiaalset potentsiaali ära kasutada. Eelarve eelseisval konsolideerimisel on avaliku sektori kulutuste tõhususe ja tulemuslikkuse tõstmise kõrval mõõdapäasmatu ka uute tuluallikate leidmine;

- Sotsiaalsed investeeringud peavad saama strateegia „Euroopa 2020” ja Euroopa poolaasta tähisteks. Aasta majanduskasvu analüüsid ja riigipõhised soovitusel tuleb neid selgesõnaliselt arvesse võtta;
- pidades silmas finantseerimise kuldreeglit, toetab komitee komisjoni arutlust selle üle, et ka sotsiaalsed investeeringud majandus- ja rahaliidu eelarve-eeskirjade raamistikus riikliku netopuudujäägi arvutamisel välja jätta;
- püüelda tuleb meetodiliste edusammude ja asjakohaste vahendite väljatöötamise poole suurenenud sotsiaalsete investeeringute (positiivse) mõju mõõtmiseks ja sotsiaalsete näitajate täpsustamiseks majandus- ja rahaliidu institutsioonilises raamistikus;
- komitee nõuab komisjonilt jõulisemat ja pikaajalisemat poliitilist tegevuskava sotsiaalsete investeeringute paketi elluviimiseks vähemalt aastaks 2020.

2. Sissejuhatus

2.1 Komitee on seisukohal, et just kriisi ajal on sotsiaalsete investeeringute vajadus tohutult suur, et võidelda kasvava vaesumisohuga. Sotsiaalsed investeeringud loovad ka suure üleeuroopalise tööhõivepotentsiaali, realiseerimiseks tuleb koondada era- ja avaliku sektori investeeringud ⁽¹⁾.

2.2 Seepärast tervitab komitee komisjoni sotsiaalsete investeeringute paketti, ⁽²⁾ millega kutsutakse liikmesriike üles keskendumata tugevamalt sotsiaalsetele investeeringutele, eelkõige kavandatud paradigmuuutusele, et mitte näha sotsiaalsetes investeeringutes ühekülgset kulutegurit, vaid investeeringut tulevikku ⁽³⁾.

2.3 Dokumendis märgiti ka seda, et mõjule ja tulemustele suunatud ning järjekindlalt ellu rakendatud sotsiaalsed investeeringud suurendavad kestvalt inimeste tööhõivevõimalusi ning annavad olulise panuse strateegia „Euroopa 2020” tööhõivepoliitika eesmärkide saavutamisse.

2.4 Seepärast palus komitee komisjonilt ka sotsiaalsete investeeringute paketi konkreetse rakenduskava esitamist.

2.5 Komisjoni algatuse kitsaskohaks peeti vastuseta küsimusi seoses rahastamisega ning märgiti, et ilma valdava, ühekülgset kulude säästmisele suunatud poliitika muutmiseta ei ole suuremaid sotsiaalseid investeeringuid puudutavate ettepanekute edukas rakendamine realistlik.

2.6 Sellele rajaneb käesolev arvamus, keskendudes sotsiaalsete investeeringute mitmekordsele positiivsele mõjule eelkõige tööturu ja riigi eelarve jaoks ning tuues välja konkreetsed nõudmised ja soovitusel sotsiaalsete investeeringute paketi rakendamiseks.

3. Üldised märkused sotsiaalsete investeeringute mitmekordse kasu kohta – sotsiaalne, majanduslik, eelarveline ja ühiskondlik kasu

3.1 Komisjon omistab sotsiaalpoliitikale kolm keskset ülesannet ⁽⁴⁾: erinevatesse riskiolukordadesse sattunud inimeste toetamine, majanduse stabiliseerimine ja sotsiaalsed investeeringud. Sellist eristamist ei tohi võtta kui vastastikust piiritlemist, pigem näitab see aktiivse poliitikaloo võimalusi. Sealjuures tuleb tähelepanu pöörata nii poliitikavaldkondade kui ka (institutsiooniliste) raamtingimuste vastastikusele täiendavusele, mille kaudu võimaldatakse lõpuks ka sotsiaalset ühtekuuluvust.

⁽¹⁾ ELT C 11, 15.1.2013, lk 8.

⁽²⁾ COM(2013) 83 final.

⁽³⁾ ELT C 271, 19.9.2013.

⁽⁴⁾ COM(2013) 83 final, lk 3.

3.2 Mitte ainult komitees, vaid ka teadusringkondades⁽⁵⁾ ja ELi poliitikas on kinnitust leidnud mõistmine, et heaoluühiskonda suunatavate investeeringute tulemus ei ole mitte üksnes sotsiaalne areng, vaid need tasuvad end ära ka majanduslikust ja eelarvelisest aspektist⁽⁶⁾. Samas puuduvad võrreldavad standardid, mis aitaksid tuvastada ja hinnata sotsiaalsete investeeringute kõiki positiivseid välismõjusid.

3.3 Sõltuvalt konkreetse riigi kavast ja võetud meetmete ulatusest, on hästi kavandatud, mõjusate ja tõhusate sotsiaalsete investeeringute mitmekordne positiivne mõju aga vaieldamatu: rahuldatakse olemasolevad sotsiaalsed vajadused ja luuakse tööhõivevõimalused, edendatakse (ka soolist) võrdõiguslikkust, ühtlasi korvavad suurenev tööhõive ja vähenev töötus olulisel määral tehtud kulutused. Sotsiaalsed investeeringud on investeeringud selles mõttes, et nende puhul ei saa enamasti eeldada viivitamatut kasu, vaid nende positiivne mõju avaldub pikema aja jooksul (nt investeeringud haridusse, lastehoidu, tervishoiu edendamisse, eri eluetappidele kohandatud töötingimustesse).

3.4 Sotsiaalsetest investeeringutest saadav mitmekordne kasu on seda suurem, mida paremini on nende puhul arvesse võetud täiendavat, institutsioonilist ja terviklikku poliitilist konteksti. Väga vajalikud on strateegiline planeerimine ja struktureeritud järelevalve, pidades silmas strateegia „Euroopa 2020” eesmäärke.

3.5 Arvestades tööpuuduse praegust tösist ja lähitulevikus vaevalt paranevat olukorda, võib sotsiaalsete investeeringute märkimisväärsest suurendamisest majanduskasvu hoogustumisele ja suuremale tööhõivele oluline abi olla. Olemasoleva tööhõivepotentsiaali ärakasutamine nõuab, et järjekindlalt järgitaks poliitikat, mis avab inimestele võimalused majanduses ja ühiskonnas osalemiseks. Siinkohal omandavad keskse tähtsuse mõjule ja tulemustele suunatud sotsiaalsed tulevikuinvesteeringud, eriti sotsiaalteenuste arendamine, mis avaldab tööhõivele üldiselt palju suuremat mõju kui ükski teine avaliku sektori rahapaigutamise viis.

3.6 Lisaks tööturule avalduvale positiivsele mõjule võivad sotsiaalsed investeeringud vähendada riikide eelarvekoormust viisil, mis ei konkureeri eelarve konsolideerimisega. Komitee on juba märkinud, et katset jõuda majanduslanguse ajal eelarve konsolideerimiseni ühekülgsetel kulude kärpimise teel peetakse üldiselt ebaõnnestuks⁽⁷⁾. Keskpikas ja pikas perspektiivis saavutatakse tasakaal tulude ja kulude vahel pigem struktuursete probleemide lahendamise kaudu, mis pikas perspektiivis jälle suurendaks avaliku sektori tegutsemisruumi. Praegused analüüsid näitavad, et kaasava majanduskasvu edendamine ja tööhõivemäära tõstmine vastavalt strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidele tooksid täiendavaid võimalusi kõikide Euroopa riikide eelarvetele kuni 1 000 miljardi euro ulatuses⁽⁸⁾.

3.7 Täiendavalt tuleb arvesse võtta, et eriti sotsiaalvaldkonnas on ka tegevusetusel oma hind ning investeeringute tegematajätmise kulud võivad tagantjärele olla sageli mitu korda suuremad; See mõte, mille kohaselt on parandamine kulukam kui ennetus, kajastub ka mitmes komisjoni teatises⁽⁹⁾. Sotsiaalsed investeeringud tähendavad lühiajalises plaanis küll kulusid, kuid keskpikas kuni pikas perspektiivis ühiskonna heaolu suurenemist ja suuremat tulu riigieelarvesse, mis lisaks tulevikus kulusid oluliselt vähendab⁽¹⁰⁾.

3.8 Mitte kõik sotsiaalsed kulud ei ole iseenesest ka sotsiaalsed investeeringud. Mõnel sotsiaaltoetusel on põhimõtteliselt tarbimisega seotud mõju (nt pensionid, töötushüvitis). Komitee on siiski alati rõhutanud jätkusuutlikesse sotsiaalkindlustussüsteemidesse tehtavate investeeringute tähtsust tarbimise ja majanduse toetamisel (elkõige kriiside ajal), sest automaatsete stabilisaatoritena toetavad need sissetulekuid ja nõudlust ning seega aitavad kriisidega Euroopas toime tulla⁽¹¹⁾.

⁽⁵⁾ „Social and employment policies for a fair and competitive Europe” (õiglase ja konkurentsivõimelise Euroopa sotsiaal- ja tööhõivepoliitika suunad), fondi foorum 2013, Eurofound, Dublin, lk 16.

⁽⁶⁾ Vt joonealune märkus 4.

⁽⁷⁾ Vt joonealune märkus 3.

⁽⁸⁾ Euroopa Poliitika Keskuse dokument nr 72, november 2012

⁽⁹⁾ MEMO/03/58 v. 19.3.2003 või COM (2013) – IP/13/125.

⁽¹⁰⁾ muu hulgas COM(2013) 83 final, lk 2.

⁽¹¹⁾ ELT C 133, 9.5.2013, lk 44, punkt 4.4.2.

4. Näiteid sotsiaalsete investeeringute mõju kohta

4.1 **Investeeringud sotsiaalteenustesse.** Suuremad investeeringud sotsiaalse taristu toimimisse ja edendamisse (mh hooldusse, eakate hooldusse, tervishoidu, puuetega inimestele suunatud teenustesse, tugikodudesse, nõustamiskeskustesse jne) loovad töökohti, andes ühtlasi olulise panuse tööjõus osalemise määra suurenemisse,⁽¹²⁾ ning aitavad keskpikas ja pikas perspektiivis vähendada koormust riigieelarvele⁽¹³⁾ ja elavdada piirkonna majandust. Komisjoni arvutuste kohaselt on tervishoiu valdkonnas tööhõive 0,5 % suuruse aastase kasvumäära korral oodata 2020. aastaks sektoripõhist tööhõivekasvu vähemalt ühe miljoni töökoha võrra⁽¹⁴⁾. Komitee on viidanud korduvalt asjaolule, et nii avalikus kui ka erasektoris peab seejuures olema tegu töökohtadega, millega kaasneb kvaliteetne töösuhe ja õiglane tasustamine⁽¹⁵⁾.

4.2 **Investeeringud lastehoidu.** Arvukad uuringud näitavad lastehoiu näitel, et sihipäraste investeeringute abil on võimalik sotsiaalsed edusammud siduda konkurentsivõime suurendamisega⁽¹⁶⁾. Viimased arvutused näitavad, et Barcelona eesmärkide saavutamiseks tehtavad avaliku sektori investeeringud lastehoiu valdkonnas toovad lisaks märkimisväärsele tööhõive kasvule kaasa ka olulise täiendava tulu riigi rahandusse. Nii näitab Austrias läbiviidud uuring,⁽¹⁷⁾ et isegi kesiste majandusväljavaadete puhul osutusid investeerimiskulud neli aastat hiljem saadavatest tuludest väiksemaks. Täiendavad positiivsed mõjud riikide eelarvetele avalduvad majandus- ja regionaalpoliitika hoogustumises, otsese tööhõive kasvus, töötushüvitisteks tehtavate kulutuste vähenemises jpm. Komitee ootaks selleski valdkonnas tõhusamat uurimistegevust ja parimate tavade tõhusamat tutvustamist.

4.3 **Investeeringud lastesse.** Komisjon nõuab ennetavaid meetmeid varajaste investeeringute kaudu, et parandada (mitte ainult ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga) laste arengu- ja osalemisvõimalusi⁽¹⁸⁾. Oma soovitusel, mis käsitleb lastesse investeerimist, näitab komisjon, et ennetavad investeeringud laste vaesuse vältimiseks on saavutatavad terve hulga meetmetega. Seejuures selgitatakse heatasemeliste hooldusasutuste laiendamise positiivset mõju: võimete edendamine, väiksem risk varakult koolist lahkuda, töö leidmise võimaluste paranemine eriti naiste hulgas ning majanduskasvu hoogustumine piirkondlikul tasandil⁽¹⁹⁾.

4.4 **Investeeringud haridusse ja noorte töötuse vastu võitlemise.** Jätkusuutlik Euroopa on saavutatav üksnes kõrgema haridustaseme ning üld- ja kutsehariduse puudujääkide kaotamise abil. Inimeste ja majanduse vajadustele vastavate haridusinvesteeringutega kaasneb suurem tootlikkus ja suuremad maksu- ja sotsiaalkindlustustulud. OECD arvutused avaliku sektori hariduskulude tasuvuse kohta näitavad, et tasuvusäär on keskmiselt 7,8 %⁽²⁰⁾. Sotsiaalsete investeeringute riiklikes strateegiates tuleb keskset tähelepanu pöörata noorte tööhõive edendamisele. Õigustatult julgustatakse liikmesriike töötama välja mõjusaid meetmeid, mis on suunatud noortele, sh eelkõige mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele (NEET-noored). Majanduslik kahju, mida põhjustab noorte eemalejäämine tööturust ja haridussüsteemist, on Eurofoundi hinnangul aastas 150 miljardit eurot ehk 1,2 % Euroopa SKPst⁽²¹⁾.

⁽¹²⁾ „Drivers of Female Labour Force Participation in the OECD”, OECD Social, Employment and Migration Working Papers 145, OECD Publishing, Olivier Thévenon (2013).

⁽¹³⁾ „Uuringu tulemus: iga 2010. aastal liikuva side teenustesse investeeritud euro loob ekvivalendi 3,70 eurot, lk 9, „Studie zum gesellschaftlichen und ökonomischen Nutzen der mobilen Pflege- und Betreuungsdienste in Wien mittels einer SROI-Analyse (Uuring liikuvate hooldusteenuste kohta Viinis, kasutades investeeringute sotsiaalse tasuvuse analüüsi (SROI))”, Schober, C. et al (2012), Viin.

⁽¹⁴⁾ SWD (2012) 95 final.

⁽¹⁵⁾ ELT C 11, 15.1.2013, punkt 4.7.5.

⁽¹⁶⁾ „Zur ökonomischen Notwendigkeit eines investiven Sozialstaates” (Sotsiaaliigi investeeringute majanduslik vajadus), WIFO, Famira-Mühlberger, U (2014), Viin.

⁽¹⁷⁾ „Social Investment Growth, Employment and Financial Sustainability Economic and Fiscal Effects of Improving Childcare in Austria”, AK Europa (2013), Brüssel või Eurofound (viide: EF1344).

⁽¹⁸⁾ Vrd „The rate of return to the HighScope Perry Preschool Program, Journal of Public Economics”, Journal of Public Economics, Heckman, JJ et al, vol 94 (1–2), 114–128.

⁽¹⁹⁾ COM(2013) 778 final.

⁽²⁰⁾ Vt joonealune märkus 18.

⁽²¹⁾ „Young people and NEETs in Europe: First findings” (EF1172EN).

4.5 **Investeeringud tööhõive edendamiseks.** Töötuse, eriti noorte töötuse ja pikaajalise töötuse kõrge määr ei ole suur koorem mitte üksnes asjaomastele inimestele ja nende lähedastele. Ka riigi eelarve jaoks on töötuse süvenemine suur väljakutse, millega toime tulemiseks tuleb võtta meetmeid kvalifikatsiooni tõstmiseks ja edendada tööhõivet⁽²²⁾. Mida kauem töötus kestab, seda keerulisem on tööturu pakkumist ja nõudlust sobitada. Eelkõige teadmiste- ja tehnoloogiapõhises majanduses takistavad puudulikud oskused ja töökogemuse puudumine otsustaval määral püsiva edu saavutamist tööturul.

4.6 **Investeeringud demograafiliste muutustega toimetulekuks ja eakate tööhõivevõimaluste parandamiseks.** Komitee on korduvalt märkinud, et tööturul on demograafiliste muutustega toimetulekul võtmetähtsus. Kui olemasolevat tööhõivepotentsiaali paremini kasutada, on maksumaksjate ja toetusesaajate suhet võimalik vaatamata eakate arvu suurenemisele üldiselt stabiilsena hoida⁽²³⁾. Vaatamata prognoositavale nihkele vanuselises struktuuris ei investeerita paljudes ELi riikides ikka veel piisavalt vanuse kasvu arvestavatesse tööelu tingimustesse (eluetappidele kohaste töötingimuste loomine) ega tööhõive suurendamisse.

4.7 **Investeeringud haiguste ennetusse ja rehabilitatsiooni.** Positiivne mõju on ka töö- ja üldise tervishoiu edendamisel, sest tööalane konkurentsivõime ja risk tööta jääda on tihedalt seotud füüsilise ja psüühilise tervisega. Kui õigel ajal ohutegureid ei märgata ega sekkuta, on tagajärjeks mitte ainult üksikisikute kannatused, vaid ka suured sotsiaalsed kulud. Riigi eelarve pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb suurendada haiguste ennetusse investeerimist.

4.8 **Investeeringud sotsiaalelamutesse.** Nagu Euroopa Parlament ja Regioonide Komitee, nii näeb ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee sotsiaalelamute rajamises sotsiaalse ühtekuuluvuse võtit ning nõuab, et selleks loodaks Euroopa raamistik⁽²⁴⁾. Sealjuures peab olema tagatud subsidiaarsuse põhimõtete järgimine nii, et liikmesriigid saaksid jätkuvalt ise määratleda sotsiaalelamute kriteeriumid. Selliste investeeringute järele on tungiv sotsiaalne vajadus (eelkõige seoses vaesuse vähendamise ja sotsiaalse kaasamisega), samas luuakse piirkondades töökohti, stabiliseerides sellega majandust ja aidates näiteks investeeringutega soojustuse uuendamisse kaasa kliimamuutuste surve ja kütteostuvõimetusega toimetulemisele⁽²⁵⁾.

4.9 **Investeeringud tõketeta ühiskonda.** Komitee on juba korduvalt rõhutanud tõketeta ühiskonna edendamise vajadust⁽²⁶⁾. Sellega seoses peaks sotsiaalsete investeeringute rõhuasetus olema muu hulgas investeeringutel eakate ja puuetega inimeste vajaduste vastavate avalike ruumide ja korterite ning vastavate taristute rajamisse, edendamaks liikuvust ja ebasoodsas olukorras olevatele ühiskonnarühmadele suunatud hõlpsalt ligipääsetavate, taskukohaste ja kvaliteetsete sotsiaalteenuste loomist.

4.10 **Investeeringud sotsiaalsesse ettevõtlusse.** Komitee tervitab asjaolu, et komisjon on tunnustanud sotsiaalmajanduse olulist rolli sotsiaalsete investeeringute paketi rakendamisel. Sotsiaalmajandus on sageli otseselt kaasatud investeeringute rakendamisse. Nende ülesannete täitmise toetamiseks tuleb lihtsustada sotsiaalsetele ettevõtetele sobival viisil juurdepääsu avaliku sektori vahenditele ja erakapitalile. Liikmesriigid peaksid rohkem kasutama innovaatilisi rahastamisviise, nt erasektori kaasamine, mis võib aidata ka eelarvevahendeid kokku hoida⁽²⁷⁾. Komitee rõhutab aga veel kord, et see ei tohi mingil juhul viia sotsiaalpoliitika kommertsialiseerumiseni ega killustunud lähenemiseni. Riik ei tohi sotsiaalpoliitilisest vastutusest kõrvale hoida⁽²⁸⁾.

5. Poliitilised soovitused

5.1 *Kursimuutus ennetavate sotsiaalsete investeeringute suunas eeldab ühekülgselt kokkuhoiupoliitikast loobumist.*

5.1.1 Komitee on seisukohal, et sotsiaalteenuste laiendamine suurendab tööhõivet rohkem kui mis tahes muu avaliku sektori kulu vorm. Seetõttu nõuab komitee tungivalt Euroopa heaoluühiskonna tulemuslikku ja jätkusuutlikku edasiarendamist, et selle potentsiaal Euroopa majanduse täiendava tootlikkuse näol täielikult avaneks.

⁽²²⁾ „Why invest in employment? A study on the cost of unemployment”, Brüssel, Idea Consult (2012).

⁽²³⁾ ELT C 376, 22.12.2011, lk 74.

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi resolutsioon, 11.6.2013 (2012/2293(INI)), ELT C 9, 11.1.2012, lk 4.

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi resolutsioon, mis käsitleb komisjoni teatist sotsiaalsete investeeringute kohta (PE508.296v01-00).

⁽²⁶⁾ Vt mh TEN/515 „Ligipääs kui inimõigus puuetega inimeste jaoks” (veel avaldamata) ja ELT C 44, 15.02.2013, lk 28.

⁽²⁷⁾ Vt joonealune märkus 3.

⁽²⁸⁾ ELT C 271, 19.9.2013, lk 91.

5.1.2 Laiapõhjalise sotsiaalsete investeeringute paketi edukaks kasutuselevõtuks ja rakendamiseks on vaja usaldusväärset makromajanduslikku ja institutsionaalset baasi. Ilma ühekiilgse kulude kärpimise poliitika muutmiseta ei ole eeskätt ühiskonna võimalikult ulatusliku osa edukas tööturule integreerimine ega õiglase sotsiaalne ja majanduslik kaasamine saavutatav.

5.1.3 Sotsiaalsete investeeringute paketi ja sellega seotud ülesannete kontekstis rõhutab komitee seepärast nõuet täita Euroopa majanduse elavdamise ja investeerimiskava 2% ulatuses SKPst⁽²⁹⁾.

5.2 *Ilma kindlate rahastamismehhanismideta ei saa sotsiaalsete investeeringute sotsiaalset ja majanduslikku potentsiaali realiseerida.*

5.2.1 Paradigmamuutus investeerivate ja ennetavate strateegiate suunas peamistes valdkondades (sh haridus-, sotsiaal-, tööturu-, tervishoiupoliitika) toimib alles siis, kui on tagatud rahastamine nii ELi eelarves kui ka liikmesriikide eelarvetes.

5.2.2 Komitee kordab oma veendumust, et eelarvete eelseisvate konsolideerimiste raames ei tuleks seetõttu võtta arvesse mitte ainult kulude poolt, vaid koos avaliku sektori kulutuste tõhususe ja tulemuslikkuse tõstmisega on mõõdapääsmatu ka uute sissetulekuallikate leidmine⁽³⁰⁾. Sellega seoses on komitee seisukohal, et liikmesriikides tuleks tugevdada maksutulude baasi, sh kehtestades finantstehingute maksu, sulgedes maksuparadiisid, lõpetades maksude vähendamise võidujooksu ning võttes meetmeid maksudest kõrvalehoidmise vastu võitlemiseks. Lisaks sellele oleks asjakohane maksusüsteemide üldine läbivaatamine, kusjuures arvesse tuleks võtta eri liiki tulude ja varadega seotud maksete küsimust⁽³¹⁾.

5.2.3 Komitee küll toetab komisjoni seisukohti, et sotsiaalsete investeeringute edendamise peamiseks vahendiks peaks olema Euroopa Sotsiaalfond (ESF) ning 20% ESFi vahenditest tuleb igas liikmesriigis reserveerida sotsiaalsele kaasamisele ja vaesuse vastu võitlemisele. Siiski näeb komitee, et vajalikud on ka teised ELi fondid. Nii tuleks kasutusele võtta ja riiklikes kokkulepetes kindlaks määrata olulised vahendid sotsiaalteenuste, näiteks lastehoiu, hoolduse või liikuvuse jaoks maapiirkondades nii Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) kui ka Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF).

5.2.4 Komitee suhtub äärmiselt kriitiliselt majanduse juhtimise raamistiku tingimustesse, milles nähakse Ühtekuuluvusfondi vahendite vähendamist karistusena ELi makromajanduslike nõuete täitmata jätmise korral. See mitte ainult ei mõju protsükliliselt ja piiravalt majandusarengule, vaid raskendab just programmiriikides veelgi vajalike investeeringute tegemist. Vastupidiselt sellele tuleb majanduskasvu hoogustada ja tuge pakkuda ning veelgi suurendada Euroopa kaasrahastamist eldkõige neis riikides, kus finantskriisi mõju on eriti suur.

5.3 *Sotsiaalsed investeeringud peavad saama strateegia „Euroopa 2020” ja Euroopa poolaasta tähisteks.*

5.3.1 Komitee nõuab suuremat keskendumist sotsiaalsetele investeeringutele Euroopa poolaasta koordineerimisprotsessis. Seda uut rõhuasetust tuleb konkreetselt arvestada aasta majanduskasvu analüüsis ja riigipõhistes soovitusetes. Seejuures tuleb selgelt väljendada, et suuremad sotsiaalsed investeeringud on kooskõlas eelarve majanduskasvu soodustava konsolideerimisega.

5.3.2 Selle eesmärgi saavutamiseks toetab komitee Euroopa Komisjonis peetavat arutelu nn finantseerimise kuldreegli rakendamise üle, st jätta tulevased avaliku sektori investeeringud majandus- ja rahaliidu eelarve-eeskirjade raamistikus riikliku netopuudujäägi arvutamisel välja. Nii ei jää tegemata investeeringud, mis annaksid pikas perspektiivis puhaskasumit. Komitee ärgitab arutama seda, kas finantseerimise kuldreeglit võiks kasutada ka ELi struktuurifondide vahenditega toetatavate sotsiaalsete investeeringute puhul.

5.3.3 Sotsiaalsete investeeringute edendamine peab olema keskne element ka majanduskasvu ja tööhõive koondsuumiste läbivaatamisel strateegia „Euroopa 2020” 2014. aasta vahekokkuvõtte tegemise käigus.

⁽²⁹⁾ Vrd ELT C 133, 9.5.2013, lk 77, punkt 3.2.4.

⁽³⁰⁾ Vrd ELT C 143, 22.5.2012, lk 94, punkt 4.3.

⁽³¹⁾ Vrd ELT C 143, 22.5.2012, lk 23, punkt 6.1.3.1.

5.3.4 Komitee arvates on hädavajalik rohkem konsulteerida kõigil tasanditel ja vahetada teavet kõigi sidusrühmadega, kelle pädevuses on sotsiaalsete investeeringute rakendamine, ning kaasata neid otsustamisse ja järelevalvesse.

5.4 Täiustatud meetodid ja tõhusamad vahendid suuremate sotsiaalsete investeeringute strateegia tulemuslikkuse mõõtmiseks

5.4.1 Alus, mille põhjal tulevase poliitikasuuna kohta otsuseid tehakse, peab olema kvaliteetsem ja terviklikum. Üldiselt tuleks sotsiaalsete investeeringutega seoses püüelda ajaliselt paindliku, elutsükliil põhineva ja ennetavat lähenemisviisi poole, mis pakub suuremat kulude läbipaistvust kui pelk statistiline kulude-tulude analüüs⁽³²⁾.

5.4.2 Arvestades erinevate poliitikavaldkondade keerukaid seoseid, on tulemuslikkuse mõõtmiseks vaja paremaid meetodeid ja suuremat läbipaistvust, kasutades nt kulude-tulude analüüsi vormi, mis hõlmaks üldist ühiskondliku kasu mõistet või erinevate poliitikameetmete stsenaariumide kirjeldusi ajas, võttes arvesse keskpikka ja pikka perspektiivi.

5.4.3 Esimene võimalik samm oleks olemasolevate standarditud pikaajaliste prognooside metoodiline edasiarendamine üksikutes, sh rahvastikuga seotud kuluvaldkondades (nt haridus, hooldus, tervishoid, pensionid). 2015. aasta aruanne rahvastiku vananemise kohta oleks sobiv võimalus riiklikes oludes vajalike ja eelarves ettenähtud sotsiaalsete investeeringute nõ tulude esiletoomiseks. Siiani on see tähelepanuta jäänud ja põhjustanud alati kulude moonutatud ja ülepaistatud kajastamist.

5.4.4 Ka ei ole teada, millise tähenduse omandavad sotsiaalsed näitajad majandus- ja rahaliidu kehtivas institutsioonilises raamistikus. Kui need saavad kõnealuses poliitikavaldkonnas reaalse tähenduse, on kindlasti soovitatav neid näitajaid täiustada.

5.4.5 Komitee arvates on huvipakkuv ka Euroopa Parlamendi üleskutse,⁽³³⁾ et komisjon koostaks sotsiaalsete investeeringute ühiste näitajate tulemustabeli, mis hõlmaks hoiatusmehhanismi liikmesriikide tegevuse jälgimiseks, samuti parlamendi üleskutse komisjonile kontrollida allakirjutamist sotsiaalsete investeeringute paktile, millega määratakse kindlaks investeeringute sihid ja luuakse kontrollimehhanism.

5.5 Sotsiaalsete investeeringute paketi rakendamise poliitilise tegevuskava läbivaatamine ja täpsustamine

5.5.1 Komitee arvates on komisjoni kavandatud poliitiline tegevuskava sotsiaalsete investeeringute paketi rakendamiseks liiga kaitsev ja kutsub seepärast komisjoni üles esitama konkreetsema ja pikaajalisema tegevuskava (vähemalt aastani 2020).

Brüssel, 26. märts 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Vrd Euroopa Komisjon, sotsiaalmeetmete kava, mai 2013, lk 15.

⁽³³⁾ Vt joonealune märkus 27.